

LEKCJA 5

Temat: „Half life”, czyli pół życia przed monitorem – zagrożenia medialne.

Formy realizacji:

- ścieżka międzyprzedmiotowa – lekcja informatyki.

Cele szczegółowe:

- uświadomienie uczniom zagrożeń dla psychiki, jakie niosą ze sobą media (agresja, pornografia, wirtualna rzeczywistość itp.),
- uświadomienie uczniom zagrożeń dla zdrowia, jakie związane są ze zbyt długim przebywaniem przed monitorem lub telewizorem,
- uświadomienie uczniom zagrożeń ekonomicznych wynikających z nieostrożnego używania mediów (kradzież numerów kart kredytowych, wysokie rachunki telefoniczne itp.),
- kształtowanie umiejętności selekcji informacji,
- promowanie świadomego korzystania z mediów,
- kształtowanie umiejętności rozpoznawania zagrożeń medialnych.

Metody nauczania:

- podające (pogadanka),
- problemowo-aktywizująca (miniwykład, burza mózgów),
- symulacyjne,
- praktyczne.

Pomoce dydaktyczne:

- prezentacje multimedialne,
- foliogramy nr 22 - 23 (plansze),
- komputery z dostępem do Internetu.

Formy aktywizacji uczniów:

- praca w grupach,
- prezentacja,
- zabawa,
- burza mózgów,
- miniwykład.

Spis foliogramów

Nr	Tytuł
22.	Zagrożenia medialne.
23.	Badanie uzależnienia przy pomocy ankiety.

PLAN ZAJĘĆ ZE WSKAZÓWKAMI METODYCZNYMI

L.p.	Czynności	Czas
1.	Czynności wstępne	2 min.
2.	Wprowadzenie do lekcji. Nauczyciel wskazuje uczniom zagrożenia medialne prezentując <i>foliogram nr 22</i> i komentując go.	5 min.
3.	Zabawa w „głuchy telefon” Nauczyciel przekazuje na ucho uczniowi hasło (ważne, aby było to całe zdanie, np. „W piątek dwunastego o piętnastej Adam spotka się z Wandą”). Uczeń przekazuje informację dalej. Można mówić tylko szeptem i tylko raz. Ostatni uczeń (powinno być ich 5-7) mówi zadanie głośno. Nauczyciel w tym czasie pokazuje na dużej kartce, jakie zdanie powiedział. <i>Zadanie ma na celu uświadomienie uczniom, że informację można zniekształcić. Uczniowie powinni sobie uświadomić, że aby uznać informację za rzetelną, należy ją otrzymać z kilku niezależnych źródeł.</i>	3 min.
4.	Wypełnienie kwestionariusza dotyczącego uzależnienia od Internetu. Nauczyciel prezentuje uczniom <i>foliogram nr 23</i> – uczniowie samodzielnie odpowiadają na pytania. Następnie nauczyciel podaje im sposób punktacji. <i>To zadanie musi być skomentowane przez nauczyciela – należy uświadomić uczniom, że pewne ich zachowania (lub brak zachowań) są już objawami uzależnienia i nie należy ich lekceważyć – najlepiej poprzeć to przykładami uzależnień.</i>	5 min.
5.	Prezentacja (PowerPoint) dotycząca manipulacji informacją (na płycie CD).	10 min.
6.	Prezentacja (PowerPoint) dotycząca uzależnienia od telewizji (na płycie CD).	10 min.
7.	Prezentacja stron internetowych: http://www.akmed.waw.pl http://www.tppu.org infoholizm.e-sfera.pl http://www.nomadx.republika.pl/cybersociety/iadd.html <i>Na stronach prezentowane są artykuły o uzależnieniu od Internetu, komputera, telefonu komórkowego, itp.</i>	7 min.
8.	Podsumowanie zajęć. Zadanie pracy domowej. <i>Praca domowa: Obejrzyj dzisiejsze „Wiadomości” lub „Fakty”, przejrzyj dzisiejsze gazety, posłuchaj radiowych serwisów informacyjnych. Jakie informacje znajdują się na pierwszych stronach gazet, czytane i wyświetlane są jako pierwsze? Zastanów się, dlaczego akurat te, a nie inne informacje są na początku.</i>	3 min.

MATERIAŁ POMOCNICZY DLA NAUCZYCIELA

Rozwój cywilizacji i postęp techniczny dostarczają nam nie tylko nowych narzędzi, urządzeń czy technologii, ale zmieniają również naszą świadomość, nasze postrzeganie świata. Wiek XX był niewątpliwie wiekiem ogromnego rozwoju środków przekazu i magazynowania informacji. Należy przypuszczać, że ten trend będzie kontynuowany w wieku XXI, może ulec również nasileniu, ze względu na coraz tańszy, coraz bardziej powszechny, coraz łatwiejszy dostęp do różnego rodzaju mediów.

Zadaniem szkoły jest przygotować absolwenta do współczesnego życia. Zadanie to szkoła spełnia nie tylko poprzez przekazywanie wiedzy i kształcenie pewnych akademickich umiejętności, ale także poprzez naukę „życia codziennego” – matematyki „sklepowej”, chemii „kuchennej” czy fizyki „gotowania jajek na miękko”. Zarówno rodzice, jak i nauczyciele

muszą pogodzić się z faktem, że ich dzieci i wychowankowie sprawniej niż oni posługują się nowoczesnymi technologiami (po prostu nie pamiętają innej rzeczywistości), że niczym dziwnym jest dla nich 30 kanałów telewizyjnych (dziwią się raczej, kiedy jest ich mniej), że korzystanie z Internetu i komputera jest dla nich tak naturalne, jak dla dorosłych telewizor lub samochód.

Niestety, zazwyczaj bywa tak, że wszystkie nowości, oprócz niewątpliwych ułatwień, niosą ze sobą również cały szereg zagrożeń.

Agresja w mediach

Media mają ogromny wpływ na kształtowanie wartości, poglądów i zachowania naszych dzieci. Wzrost przemocy w mediach przyczynił się do wzrostu przemocy w społeczeństwie, chociaż nie bez znaczenia dla występowania agresji są pewne predyspozycje do nadaktywności i impulsywności czy zaburzenia hormonalne, a w dzieciństwie: brak właściwej opieki rodzicielskiej, zubożałe otoczenie, zdemoralizowani rówieśnicy, molestowanie oraz przekonanie o normalności posługiwania się przemocą jako jednym ze sposobów reagowania.

Najbardziej narażone na ekspansywność mediów są dzieci. Mając przez całe lata kontakt z przemocą w mediach, wykształcają nawyk agresywnego zachowania, który z czasem coraz trudniej zmienić. Regularny kontakt z przemocą w mediach w dzieciństwie może mieć skutki na całe życie.

Wpływ mediów na młodego człowieka:

- **bezpośredni** – bezpośrednie efekty obejrzanego filmu lub programu (często mówi się, że dziecko posługuje się językiem z filmu, cytując ulubionych bohaterów w podobnych sytuacjach),
- **kumulatywny** – mimo, że nie widać bezpośrednich „efektów” obejrzanego filmu, negatywny przekaz „odkłada” się niejako w świadomości dziecka, a następnie sumuje z innymi wpływami, w rezultacie powodując zmiany w psychice odbiorcy (np. oglądając wielokrotnie ludzką śmierć można zobojętnieć na obraz śmierci),
- **podświadomy** – widz może początkowo odrzucić postawy prezentowane mu przez ekran z powodu kontekstu, w jakim zostaną mu pokazane (np. postawa agresji zostaje ukarana), z czasem jednak okoliczności towarzyszące ulegają zapomnieniu, a emocje wywołane przez postawę bohatera filmu, tkwią w odbiorcy.

Najsilniej na kształtowanie się u młodzieży postaw i poglądów działają bohaterowie utworów fabularnych, ponieważ wywołują najsilniejsze reakcje emocjonalne.

Niespójność informacji

„Potęga środków masowego przekazu jest tak wielka, że wpływają one nie tylko na to, jak ludzie myślą, ale także, o czym myślą”.

W ciągu jednego dnia, a nawet jednego telewizyjnego programu prezentowane są treści o niejednakowej randze: ważne i błahe, płytkie i głębokie, zabawne i tragiczne. Wymagają one od odbiorcy selekcji, kwalifikacji i wartościowania. Operacje te są bardzo trudne i dzieci nie zawsze potrafią je wykonać. W związku z tym informacje, jakie do nich docierają, mają w ich odczuciu charakter równorzędny, przyjmowane są z zaciekawieniem, ale w sposób mało krytyczny, co zaciera różnice między dobrem a złem.

Manipulowanie informacją

Pisząc o wpływach mediów na odbiorcę, na psychikę odbiorcy i jego postępowanie nie sposób nie wspomnieć o reklamie. Media bez reklamy nie mogłyby funkcjonować, ale i reklama nie istniałaby bez mediów. Za pomocą filmów reklamowych można sterować całymi narodami. Jaki produkt, idea, człowiek jest najlepszy? Ten, którego reklama najbardziej przypada odbiorcy do gustu.

Inną sprawą jest manipulowanie treścią informacji. Droga informacji do odbiorcy często wbrew pozorom jest długa i ciernista. Przechodzi ona przez korekty, z redakcji do redakcji, z prasy do telewizji itd. Bardzo często poszczególnym elementom tego łańcucha nie zależy na rzetelności informacji. W efekcie, do końcowego odbiorcy-klienta trafia produkt upięszony, ale nie zawsze prawdziwy.

Uzależnienie od komputera i Internetu.

Pierwsze próby opisu choroby komputerowej pojawiły się w Stanach Zjednoczonych, a więc w kraju, w którym pracuje największa liczba sieciowych terminali, a korzystanie z komputera jest stałym elementem codziennego sposobu

bycia. Choroba ta w szybkim tempie rozrasta się w polskim społeczeństwie, a przede wszystkim atakuje dzieci. Dzieci najpierw siedzą kilka godzin w ławach szkolnych, potem – kolejnych kilka – w domu przed komputerem. Dziecko, mające do wyboru zabawę ruchową na świeżym powietrzu i "zabawę" komputerową, wybiera zwykle tę drugą. Wzrasta więc liczba dzieci z wadami postawy, skrzywieniem kręgosłupa. Nasilają się także poważne wady wzroku oraz uszkodzenia nerwów odpowiedzialnych za ruchy nadgarstka i dłoni. Mówiąc o zdrowotnych konsekwencjach siedzenia wiele godzin przed komputerem nie można pominąć ryzyka tzw. padaczki komputerowej. Intensywne bodźce świetlne, zwłaszcza płynące z kolorowych ekranów mogą w poważnym stopniu naruszać sprawne funkcjonowanie mózgu.

Uzależnienie od telewizji

Telewizja jest obecnie najpopularniejszym środkiem masowego przekazu, a jej oglądanie najczęstszym sposobem spędzania czasu wolnego. Telewizja, opanowując czas wolny dziecka, wyparła inne sposoby wykorzystania tego czasu. Atakując najważniejsze zmysły człowieka (wzrok i słuch), zaciera różnice między wyobraźnią odbiorcy a rzeczywistością. Telewizyjny obraz nie zostawia miejsca dla dziecięcej wyobraźni, która powinna być ukierunkowana na rzeczywistość i fakty, a nie na gotowe skonstruowane obrazy.

Telewizja wywiera negatywny wpływ nie tylko na rozwój psychiczny dziecka, ale również na rozwój fizyczny. Dziecko siedząc przed telewizorem pozostaje przez dłuższy czas w pozycji biernej, nieruchomej, a często niewłaściwej. Ogranicza ona inne zajęcia dziecka, a przede wszystkim zajęcia ruchowe na świeżym powietrzu. Ma to niekorzystny wpływ szczególnie na dzieci znajdujące się w okresie intensywnego rozwoju fizycznego (prowadzi do różnego rodzaju chorób – np. choroba telewizyjna, której objawami są zapadnięta klatka piersiowa, zaokrąglone plecy, zwiotczone mięśnie, schorzenia oczu, lęki nocne).

Badanie uzależnienia przy pomocy kwestionariusza (Test Kimberly Young)

1. Czy czujesz się zdominowany przez Internet (myślisz o poprzedniej sesji internetowej, lub o wzięciu udziału w następnej)?
2. Czy czujesz, że potrzebujesz korzystać z Internetu coraz dłużej, aby uzyskać satysfakcję?
3. Czy podejmowałeś kolejne nieudane próby kontrolowania, przerywania, czy też zaprzestania korzystania z Internetu?
4. Czy masz poczucie bezsilności, depresji, czy też irytacji, gdy podejmujesz próbę powstrzymania się od korzystania z Internetu?
5. Czy zostajesz w sieci dłużej niż to początkowo planowałeś?
6. Czy zaryzykowałś utratę znaczących relacji, pracy, wykształcenia albo sposobności zdobycia kariery z powodu Internetu?
7. Czy kłamałeś członkom rodziny, terapeutom, w celu ukrycia ilości czasu spędzanego w Internecie?
8. Czy używasz Internetu jako sposobu ucieczki od problemów czy też, aby uwolnić się od poczucia bezradności, winy, lęku czy też depresji?

Pacjenci zostali uznani za uzależnionych, gdy odpowiedzieli **tak** na pięć, lub więcej pytań. Także w Internecie, na stronie poświęconej uzależnieniu od niego znajdują się testy pozwalające sprawdzić, czy użytkownik komputera nie padł ofiarą „internetoholizmu”.

<http://www.akmed.waw.pl> | <http://www.tppu.org/> | infoholizm.e-sfera.pl |
<http://www.nomadx.republika.pl/cybersociety/add.html> |